

Η θέση της Παναγίας στην Ορθόδοξη Εκκλησία (Αρχιμ. Βασίλειος Γουντικάκης Ιβηρίτης)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Σεπτεμβρίου 8, 2012

Συνέντευξη σε ραδιοφωνικό σταθμό της Κύπρου τον Μάιο του 1989.

Ερώτησι: Ένας περίφημος ύμνος της Εκκλησίας μας ονομάζει την Παναγία ουρανό: «Αύτη γὰρ ἀνεδείχθη οὐρανὸς καὶ ναὸς τῆς θεότητος». Θα θέλατε, π. Βασίλειε, να συζητήσουμε λίγο τη θέση της Πλατυτέρας των Ουρανών μέσα στην Ορθόδοξή μας Εκκλησία;

Απάντησι: «Αύτη γὰρ ἀνεδείχθη οὐρανὸς καὶ ναὸς τῆς θεότητος»... Θυμάμαι ένα άλλο θεοτοκίο, που λέει ότι η Παναγία είναι η «οὐρανώσασα τὸ γεῶδες ἡμῶν φύραμα», είναι αυτή που έκανε τη γη ουρανό. Και ο άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας λέει ότι, όταν ο Θεός δημιούργησε τα πάντα και, βλέποντάς τα, είδε και είπε ότι ήταν «καλὰ λίαν», αυτό το «καλὰ λίαν» αυτό το κάλλος και αυτή η καλοσύνη, αφορούσαν την Παναγία. Δηλαδή, ήταν όλα «καλὰ λίαν», επειδή οδηγούσαν στην Παναγία, επειδή εν τέλει θα εγεννάτο η Παναγία. Έτσι, η Παναγία είναι ο σκοπός όλης της δημιουργίας και το τέλος όλης της αναμονής της Παλαιάς Διαθήκης.

Ο Θεός δημιούργησε όλο τον κόσμο «καλὸν λίαν» και δημιούργησε στο τέλος του άνθρωπο, για το πλάσιμο του οποίου καταβάλλει μια ιδιαίτερη προσπάθεια, κάνει μια ιδιαίτερη ενέργεια. Δεν λέγει και γεννάται, αλλά πλάθει τον άνθρωπο «ἐκ τῆς γῆς», και εμφυσά «πνοὴν ζωῆς» σ' αυτόν. Ο Μέγας Βασίλειος λέει ότι ο Θεός έδωσε στον άνθρωπο «μοῖραν τῆς αὐτοῦ θεότητος». Κι έτσι, εμείς θα μπορούσαμε να γινώμαστε θεοί κατά χάριν, αν υπακούαμε στο θέλημα του Θεού. Εν τέλει, αφού μας έκανε αυτή τη μεγάλη δωρεά της ελευθερίας, και η ελευθερία είναι δίκικοπο μαχαίρι –είτε πηγαίνεις επάνω δια της υπακοής, είτε καταστρέφεται δια της ανταρσίας και της αυτονομίας– εμείς ακολουθήσαμε τη φιλαυτία, και χάσαμε τον Παράδεισο, βγήκαμε έξω από τον Παράδεισο, και ζήσαμε μια ζωή βασανισμένη, χιλιετίες και αιώνες πολλούς. Και αυτό το βάσανο το ξέρουμε όλοι μας.

Γεννιέται τότε το ερώτημα πολλές φορές: Γιατί ο Θεός δεν μας έσωσε, εφ' όσον μας αγαπούσε; Εμείς παρηκούσαμε του πλάσαντος, κάναμε, όπως λέμε, του κεφαλιού μας. Αλλά Αυτός, ως Θεός εύσπλαγχνος και Πατέρας, γιατί δεν μας έβαζε πάλι στον Παράδεισο; Όμως δεν υπάρχει Παράδεισος, χωρίς την ελευθερία. Λέει ο άγιος

Ιωάννης ο Χρυσόστομος: «Δεν θα μπορούσε ο Χριστός να σώση τον Ιούδα;». Και απαντά ο ίδιος, και λέει ότι ο Χριστός έκανε τα πάντα, αλλά δεν ήθελε δια της βίας να σώση τον Ιούδα, γιατί δια της βίας δεν υπάρχει σωτηρία, παρά μόνο η καταστροφή του ανθρώπου.

Έτσι, λοιπόν, περιμέναμε χιλιετίες ολόκληρες, για να έρθη κάποιος άνθρωπος, ο οποίος θα καταλάβαινε τι σημαίνει αγάπη του Θεού. Αλλά, για να το καταλάβαινε αυτό, έπρεπε να ήταν καθαρός και πολύ ταπεινός. Και γεννήθηκε η Παναγία. Και νομίζω ότι αυτό το καταλαβαίνουμε μ' εκείνα που λέει ο Απόστολος Παύλος στην προς Γαλάτας επιστολή του: «Πρὸ δὲ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι». Πριν να έρθη η πίστι, ήμαστε κλεισμένοι μέσα στον Νόμο. Ο Νόμος έγινε παιδαγωγός εις Χριστόν, αλλά ο Νόμος, οποιοσδήποτε νόμος, ήταν ανίκανος, και είναι ανίκανος να σώση και να ικανοποιήση τον άνθρωπο αληθινά.

Γι' αυτό, όταν ήρθε το «πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ὑπὸ... νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν». Και το πλήρωμα του χρόνου είναι η γέννησι της Παρθένου, της γυναικός δια της οποίας έγινε άνθρωπος ο Θεός. Αυτή είναι η «κλίμαξ δι' ἧς κατέβη ὁ Θεὸς» και η «γέφυρα ἢ μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν».

Αυτή, λοιπόν, η «ἐκ κοιλίας μητρός» της ηγιασμένη, ακριβώς γιατί ήταν καρπός πολλῆς προσευχῆς των γονέων της, του Ιωακείμ και της Ἄννης, που ζήτησαν να τους χαρίση ο Θεός ένα παιδί, και να το αφιερώσουν εξ ολοκλήρου στον Θεό, αφιερώθηκε στον Θεό από βρεφικῆς ηλικίας. Και ακούμε στην ακολουθία των Εισοδίων να ψάλλη η Εκκλησία ὅτι «τῶν ἁγίων εἰς ἅγια ἢ ἁγία καὶ ἄμωμος ἐν ἁγίῳ Πνεύματι εἰσοικίζεται». Εκεί μένει η Παρθένος ἐπὶ χρόνια, ἐκεῖ τρέφεται με τροφή Ἀγγέλου, και, ὅταν φθάση σε μια ὄριμη ηλικία και ἔχη ως μνηστήρα τον Ιωσήφ, δέχεται τον αρχαγγελικό ασπασμό, και είναι πια ικανή να πη «ναι» στο μήνυμα του Ἀγγέλου, να πη «γένειτό μοι κατὰ τὸ ρῆμά σου», να δεχθῆ να γίνη το θέλημα του Θεού σ' αὐτή. Κι ἀπὸ τότε και στο εξῆς, να γίνη ἐκεῖνη η οποία, δια της ὅλης υπάρξεώς της, σαρκοποιεῖ τον Υἱό και Λόγο του Θεού. Και ἔτσι, γίνεται η «εὐρυχωροτέρα τῶν οὐρανῶν», η βασίλισσα των Ἀγγέλων, και αὐτή που πράγματι αξιώνεται να κἀνη τη γη ουρανό.

Ερώτησι: Οι Πατέρες, μιλώντας με τη γλώσσα της θεολογίας και της θεοπνευστίας, καθόρισαν για την Πλατυτέρα των Ουρανῶν ὅτι βρίσκεται μεταξύ κτιστοῦ και ακτίστου. Τι σημαίνει αὐτό;

Απάντησι: Μ' αὐτό που μου λέτε θυμάμαι τον ὕμνο που ψάλλουμε στην εκκλησία, ὅτι η Παναγία είναι η «τιμιωτέρα τῶν Χερουβὶμ καὶ ἐνδοξωτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ». Αὐτή είναι «καθαρωτέρα λαμπεδόνων ἡλιακῶν».

Θα ήθελα τώρα να έλεγα κάτι γενικά για τις γυναίκες. Όπως είπατε, η Παναγία –το λέει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς– είναι «μεθόριον κτιστής καὶ ἀκτίστου φύσεως», και κανείς δεν μπορεί να έρθει προς τον Θεο, παρά μόνο δι' αυτής. Και είναι η δόξα της ανθρωπότητας, είναι το «μητροπάρθενον κλέος». Είναι αυτή στην οποία «πᾶσα ἡ κτίσις ἀγάλλεται». Και είναι η Μητέρα μας, εκείνη η οποία μας έθρεψε και μας θήλασε με τη Χαρι και με τον Παράδεισο, ενώ η πρώτη, η Εύα, μας θήλασε με την ανταρσία, με τα πάθη και τον θάνατο.

Η Παναγία, όπως λέει η λέξι, είναι πάνω απ' όλους τους Αγίους. Και είναι πάνω απ' όλους τους Αγίους, γιατί ξεπέρασε όλους σε καθαρότητα, σε ταπεινωση και σε υπακοή. Μπορεί να είναι μεγάλοι ο Τιμιος Πρόδρομος, ο Απόστολος Παύλος, οι άλλοι Απόστολοι, οι μεγάλοι Πατέρες, Ομολογητές και Μαρτυρες. Όμως κανείς δεν μπορεί να συγκριθῆ με την Παναγία. Γι' αυτό, βλέπουμε ότι το κάλλος της Παναγίας και το φως το οποίο έρχεται από την Παναγία είναι «ἔσωθεν», είναι «ὁ τῆς κοιλίας αὐτῆς καρπός». Αυτό το κάλλος που γέννησε και το φως το ανέσπερο, που είναι ο ίδιος ο Υιός και Θεός της, είναι αυτό που φωτίζει ὅλη τη ζωη μας, τα προβλήματά μας και τις δυσκολίες μας.

Και γυρίζω πάλι σ' αὐτὸ που είπα πριν από λίγο, ὅτι θα ήθελα να μιλήσω για τις γυναίκες. Το πώς θα τιμήσουμε τη γυναίκα, το πώς θα γίνη αὐτὸ και πώς θα συμβή, θα το βρούμε μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία, φωτισμένοι από το φως που γεννήθηκε από τη Θεοτόκο, δηλαδή από τον Θεάνθρωπο. Και βλέπουμε ὅτι οι γυναίκες τώρα θέλουν να πάρουν μια θέσι ἐνδοξη. Αλλά το πού μπορεί να φθάση η γυναίκα, το ἔδειξε η Παναγία με το να γίνη «τιμιωτέρα τῶν Χερουβὶμ καὶ ἐνδοξωτέρα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφίμ». Και αν είναι μεγάλοι οι Απόστολοι και οι αρχιερείς, κανείς δεν είναι μεγαλύτερος από την Παναγία· και αν η Παναγία είναι μεγαλύτερη απ' ὅλους τους αρχιερείς, δεν ἔγινε, ωστόσο, οὔτε διάκος οὔτε ιερέας οὔτε δεσπότης. Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι οι γυναίκες δεν γίνονται διάκοι ἢ ιερείς, ὄχι γιατί υποτιμώνται μέσα στην Εκκλησία, αλλά γιατί τιμώνται υπερτέρως.

Ἔτσι, αναδεικνύεται η αλήθεια που λέει ο Απόστολος Παύλος ὅτι ὅταν ασθενώ, τότε εἶμαι δυνατός, και ὅταν ταπεινώνωμαι, τότε δοξάζομαι. Και το ασθενές φύλο, μέσα στην Εκκλησία, δια της υπακοῆς και δια της ταπεινώσεως, την οποία εφαρμόζουν και ζουν οι Ἄγιοι και την οποία εφήρμοσε και ενσάρκωσε ιδιαιτέρως η Παναγία, αποδεικνύεται ισχυρό και ισχυρότερο.

Ερώτησι: π. Βασίλειε, λέμε στον ὕμνο «τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας καθελοῦσα». Ποιό είναι αὐτὸ «τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας» ;

Απάντησι: Νομίζω ὅτι είναι η ἔχθρα μεταξύ του διαβόλου και του Θεού, της ανταρσίας και της υπακοῆς. Κι εμεῖς, με την παράβασι, ακολουθήσαμε τον διάβολο, και ὄχι τον Θεο. Και μας πέρασε ο λογισμός ὅτι θα μπορούσαμε να φθάσουμε στην

αγιότητα δια της αμαρτίας, και να φθάσουμε στη θέωσι με το να υπακούσουμε στον διάβολο. Και έτσι δημιουργήθηκε όλο αυτό το χάσμα, όλος ο μεσότοιχος που μας χωρίζει από τον Θεο.

Αλλά έπρεπε να υπάρξει κάποιος άνθρωπος φωτισμένος, καθαρός, ταπεινός, πανάγιος, ο οποίος θα καταλάβαινε ότι δια της υπακοής φθάνουμε στην ελευθερία, δια της ταπεινώσεως φθάνουμε στη δόξα και, θα έλεγα, δια της παρθενίας και της ολοκληρωτικής αφοσιώσεως στον Θεό φθάνουμε στον όντως γάμο και στην ενότητα την αληθινή και ολοκληρωτική με τον Θεό.

Ερώτησι: Ερχόμενος, π. Βασίλειε, από το Περιβόλι της Παναγίας, το Άγιον Όρος, στην Κύπρο, που έχει αφιερώσει στην Παναγία πολλούς ναούς και πολλά μοναστήρια, πως νοιώθετε;

Απάντησι: Είναι αλήθεια ότι ήρθα στην Κύπρο, προσκεκλημένος, με μια διάθεσι να μιλήσω για την Παναγία. Και, έκπληκτος, βρέθηκα στο νησί της Παναγίας, γιατί σχεδόν όλα τα μοναστήρια σας είναι αφιερωμένα στην Παναγία, τόσες θαυματουργές εικόνες έχετε σε πολλές εκκλησίες και στα σπίτια σας εσείς, οι Κύπριοι.

Αλλά κάτι που μου έκανε πολλή εντύπωσι και ήταν μια δωρεά της Παναγίας ήταν όταν επισκέφθηκα ένα χωριό, την Ορά. Είδαμε μια πολύ μεγάλη, πετρόκτιστη και ωραία εκκλησία, και πήγαμε να προσκυνήσουμε. Ζητήσαμε, λοιπόν, να έρθη ο νεωκόρος. Προσκυνήσαμε τις εικόνες του τέμπλου και μπήκαμε μέσα στο ιερό. Βγαίνοντας έξω, είδαμε μια εικόνα της Παναγίας στον αριστερό τοίχο. Ήταν αρχαία και πάρα πολύ ωραία εικόνα. Την ώρα που προσκυνούσαμε, ο νεωκόρος, ένας ηλικιωμένος άρχοντας του χωριού, μου είπε μια φράσι, που σ' αυτή ήταν όλο το νόημα και το περιεχόμενο του μυστηρίου της Παναγίας. Αυθόρμητα μου είπε: «Είναι ωραία η Βασίλισσά μας. Γεια στα χέρια εκείνου που την έκανε».

Η Βασίλισσα της Κύπρου είναι η Παναγία. Και η Παναγία είναι ωραία· και ωραία τη λένε οι Προφήτες, τη λένε οι Πατέρες, τη λένε οι ύμνοι. Και το κάλλος της Παναγίας ηράσθη, αγάπησε ο Θεός και έγινε άνθρωπος. Το κάλλος της Παναγίας είναι το κάλλος της ταπεινώσεως και της καθαρότητας. Το κάλλος αυτό είναι που σώζει τον άνθρωπο και τον κόσμο όλο. Και το κάλλος αυτό είναι «τὸ ἀληθινὸν καὶ ἐράσμιον», όπως λέει ο Μεγας Βασίλειος, είναι η ίδια η άκτιστη χάρι του Θεού, είναι η ίδια η Θεότης.

Έτσι, συγκινήθηκα ιδιαίτερα, όταν ένοιωσα αυτό το κάλλος, αυτή τη χάρι, να υπάρχει σ' όλο το νησί της Παναγίας, που είναι η Κύπρος. Και συγκινείται κανείς ιδιαίτερα, όταν βλέπη πόσο ζη η Παναγία μεταξύ μας, και πόσο πράγματι η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι σώμα Χριστού. Όχι από ένα Προφήτη, όχι από ένα Πατέρα της

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

Εκκλησίας, αλλά από ένα απλό άνθρωπο, χωριάτη και άρχοντα, άκουσα αυτή τη μεγάλη φράση: «Η Βασίλισσά μας είναι ωραία». Και το κάλλος αυτό είναι που θα σώση την Κύπρο, και θα σώση τον κόσμο όλο.

(πηγή: [Αντίφωνο](#))

ΣΧΕΤΙΚΟ ΗΧΗΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ:

[Η Παναγία μας](#)

[ΑΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΟΜΙΛΙΕΣ ΤΟΥ ΑΡΧ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΓΟΝΤΙΚΑΚΗ](#)